

освіти — від визначення її цілей і методів їх досягнення, до конкретизації того, якими мають бути випускники професійного і академічного секторів сучасних освітніх систем перед тим, як перші «займуться активною діяльністю», а другі — розпочнуть аналізувати, досліджувати і робити відкриття.

Рішеннями Міжнародної організації праці визначено, що працівник є «компетентним», якщо він: 1) створив коло людей, які необхідні для виконання завдання; 2) знає, як використовувати неофіційні шляхи досягнення результату; 3) легко співпрацює з людьми різного рівня; 4) відзначається винахідливістю в рішеннях проблем і пошуках різноманітних засобів; 5) ініціює і розвиває контакти з широким колом людей у межах всієї організації. Тому ця й інші міжнародні інституції пропонують будувати систему середньої спеціальної і вищої освіти на «стандартах компетентності», які:

— є результатом колективних міркувань, до яких залучені керівники освітніх систем і представники роботодавців. Стандарти мають бути відомі широкому загалу населення;

— навчання має концентруватися на вихідних результатах, а не вступних вимогах. Навчальний процес має орієнтуватися на формування ключових компетентностей;

— під час оцінювання результатів навчання, яке бажано організувати за модульним принципом, для кожного студента враховуються і знання, і реалізаційні здібності;

— частина навчального процесу має проходити безпосередньо на місці праці ([1; 2] та ін.).

Література

1. Competences clés. Un concept en développement dans l'enseignement general obligatoire. — Bruxelles: Eurydice, 2002. — 188 p. (www.eurydice.org).

2. Демин В. А. Профессиональная компетентность специалиста: понятие и виды // Стандартизация и мониторинг образования. — № 4. — 2000. — С. 34—42.

Н. Ю. Бутенко, канд. екон. наук, доц.,
кафедра педагогіки та психології

САМОМЕНЕДЖМЕНТ СТУДЕНТІВ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ЇХ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ

Принципово нові умови та зміст ділової активності, що склалися в нашій країні у зв'язку з переходом до ринку, кардинально змінили вимоги до якостей, які повинні мати фахівці, що отримали спеціальну освіту та бажають займатися управлінською діяльністю. Це обумовлює необхідність підготовки кадрів за профілем, який суттєво відрізняється від того, що мали випускники навчальних закладів раніше.

За умов переходу до ринкової економіки Україні потрібно швидко розвивати організаційні та управлінські таланти, що необхідні для компетентної діяльності в світовій економіці та на ринку вільної праці. Для забезпечення ефективної економіки Україна вкрай потребує керівників, що мислять по-новому, для управління бізнесом, підприємствами, економікою і урядом. Менеджмент-освіта є вирішальним фактором, відколи вона поєднує ряд елементів, необхідних для успішної роботи установ і підприємств.

Фахівці в галузі управління за минулих часів повинні були в першу чергу мати обширні, але досить статичні знання, які вони мали використовувати в управлінській діяльності в контексті системи планового управління, що була мало підхильна будь-яким змінам. Тому особливо цінувалися такі якості фахівця, як: фундаментальність та широта знань, вміння використовувати інструментарій раціональності та формального аналізу, здатність логічно обґрунтовувати висновки. В нових умовах господарювання менеджмент націлено на створення нового, на інноваційні підходи та нестандартні рішення. На зміну логіки прийшла інтуїція та творчість. Стабільність та передбаченість середовища в багатьох випадках змінюються на турбулентність і непередбаченість. Всі ці, а також деякі інші зміни вимагають зовсім нового ставлення до того, якими якостями повинні володіти фахівці в галузі управління, які закінчують сьогодні спеціальні навчальні заклади.

Профіль сучасного випускника — майбутнього управлінця має поєднувати три групи здібностей та якостей:

- наявність здібностей щодо розуміння ситуацій;
- наявність певних навичок та вмінь;
- наявність певної поведінки.

Фактично мова йде про зміну парадигми менеджменту та одночасно парадигми навчання. Відповідно минулому погляду на менеджмент, розвиток є важливішим завданням менеджменту, а навчання — одним із засобів втілення цього завдання. Згідно су-

часному погляду на менеджмент, навчання — це необхідна умова виживання організації, а процес навчання — основа її розвитку.

Отже, відповідність підготовки фахівців сучасним вимогам управлінської діяльності передбачає певного здобуття під час навчання. По-перше, в процесі навчання має формуватися ціннісна структура особистості майбутнього управлінця, яка відповідає ціннісній системі та етиці цивілізованого бізнесу. По-друге, в процесі навчання студенти мають отримати знання, які допомогатимуть їм розбиратися у житті та діяльності взагалі. По-третє, в процесі навчання студенти повинні розвивати операційні навички, що обумовлюють вміння здійснювати певні дії під час роботи в організації. По-четверте, навчання має розвивати у студентів навички спілкування та участі у груповій взаємодії. По-п'яте, у навчанні студенти мають розвивати власні здатності передбачення, тобто розвивати уявлення та інтуїцію. По-шосте, під час навчання студенти повинні розвинути в собі прагнення та звичку до самовдосконалення, сформувати в собі лідерські якості, оволодіти самоменеджментом. Та, нарешті, у процесі навчання у студентів має сформуватися активна життєва позиція та висока мотивованість до праці.

Природно, така кардинальна зміна сутності навчання в контексті розвитку менеджменту обумовлює не менш кардинальну зміну змісту та методики навчання. Найбільш суттєвими змінами є наступні:

1. Перехід до інтегрованого навчання в контексті предмету, що вивчається, замість вивчення та розглядання окремих тем, задач та питань.

2. Зміна акцентів уваги під час навчання з пошуку вірних відповідей на розвиток вміння вирішувати проблеми. У реальному житті дуже часто не існує вірних відповідей, а людина отримує той результат, якого вона досягла, певним чином вирішуючи власну проблему. А результат буде тим краще, чим вище здатність людини вирішувати проблеми.

3. Заміна пасивного типу навчання, при якому студенту відводиться роль слухача, що засвоює, повторює та інше, активним навчанням, для якого характерна активна роль того, хто навчається при засвоєнні та відтворенні знань, рішень, інформації.

4. Заміна контролю за процесом навчання з боку викладача, фахівця, контролем з боку самих тих, що навчаються. Викладач фіксує правила навчального процесу, учні та слухачі в рамках цих правил самі контролюють те, як іде навчальний процес, і те, як вони здійснюють навчання. Контроль дає змогу співставляти

не досягнутий ступень виконання завдань учнями, а те, як досягаються саме цілі навчання.

5. Використання активності студента не лише у ролі партнера у навчальному процесі, а й у якості людини, яка сама формує програму та графік своєї роботи у навчанні, виконує функцію самоконтролю та самооцінки.

В межах конкретних підходів до процесу навчання особливості сучасної парадигми менеджмент-освіти мають принциповий характер та відображаються, по-перше, у зміні акцентів у навчанні (перехід від інформаційного змісту у навчанні до розвиваючого), по-друге, у збільшенні різноманітних форм та методів навчання, що застосовуються, та, по-третє, у зміні взаємовідносин сторін та сприйняття їх одна одною. Взаємовідносини викладача та тих, що навчаються, стають більш демократичними, з точки зору суб'єктної взаємодії вони змінюються з позиції суб'єкт — об'єкт (як було раніше) на позицію суб'єкт — суб'єкт.

Вирішенню цих важливих завдань має суттєво сприяти впровадження індивідуалізації у навчальний процес. Якщо розуміти самоменеджмент як систему свідомого управління власною поведінкою для досягнення бажаних результатів (а саме як систему формування цілей, планування своєї діяльності, організації та виконання запланованого, самоконтролю та самооцінки), то стає зрозумілим, що саме сучасні підходи у змісті та в організації навчального процесу безпосередньо надають можливість студентам не лише підвищити якість свого навчання, а й сформувати у себе під час навчання край необхідні для сучасного фахівця навички.

Реалізація цього підходу пов'язана з можливістю студентів свідомо обирати для вивчення певні додаткові дисципліни («курси за вибором»), з впровадженням більш гнучкого графіку навчального процесу, зі збільшенням годин для самостійної роботи, з впровадженням індивідуально-консультативної форми роботи, з використанням модульно-рейтингової системи контролю знань студентів, з варіативністю навчання тощо.

Але для того, щоб реально відбувалося становлення необхідних професійних якостей та вмінь у майбутніх фахівців протягом їх навчання в університеті, доцільно чітко дотримуватись вимог навчального процесу та передбаченої системи обмежень.

Ця діяльність має починатись із свідомого та зваженого вибору дисциплін за вибором (відповідно на тих чи інших курсах). Вона безпосередньо ґрунтується на організації власної роботи студентів, виконанні ними навчальних завдань, відвідування за-

нять, опрацюванні навчального матеріалу. Ця діяльність має бути мотивована не лише зусиллями з боку викладача, а і зацікавленістю і бажанням самого студента. Нарешті, неможливо уявити цю діяльність поза самоконтролю та самооцінки з боку студента.

Кожна з цих складових є важливою у формуванні професійно значущих якостей. Але при цьому важливим є дійсне виконання декларованих правил у навчальному процесі. В протилежному разі формуються не професійно значущі якості, а «подвійна мораль», коли проголошується одне, а насправді має місце інше.

Так, свідомий вибір дисциплін для навчання та системна, якісна робота студентів пов'язана з формуванням таких важливих вмінь та якостей, як: цілеполягання, організованість, відповідальність, системність у роботі. Допомогти формуванню цих якостей може викладач, який не лише допомагає студенту формувати власний графік роботи, але й стежить за його виконанням. Цьому має допомогти дотримання конкретних термінів виконання та задачі, захисту окремих навчальних завдань. На сьогодні для студентів дотримання чіткого графіку виконання завдань та їх здачі є дуже складною проблемою. За моїми спостереженнями приблизно від 10 до 30 (максимум) відсотків студентів реально працюють за встановленим викладачем та доведеним до їх відома графіком виконання та здачі завдань. Тому роботу в цьому напрямку доцільно проводити обов'язково. Це сприятиме формуванню дуже важливих якостей та вмінь.

У контексті цього питання не можна не згадати про систему вимог до оцінювання знань, яка зараз використовується в університеті відповідно до Болонського процесу. Зрозуміло, що все нове впроваджується не дуже легко, але проблема отримання студентом незадовільної оцінки (FX та F) та ліквідація академзаборгованості не може не викликати нерозуміння. Якщо за умов отримання студентом оцінки «F» (на відміну від оцінки «FX») передбачається повторне вивчення курсу, то воно має дійсно відбуватися. Існуюча зараз система «індивідуального повторного навчання» реально не дає такої можливості. Протягом того часу, коли вже використовується ця система в університеті, серед тих студентів, які отримали за курс «Комунікативні процеси у навчанні» «F», лише двоє регулярно приходили на індивідуальні консультації та системно виконували завдання з курсу. Решта, як і раніше, націлена на одноразову здачу завдань, що суперечить загальним підходам до здачі академзаборгованості. При цьому

замість відповідальності та організованості у студентів формується звичка «залишати важливі справи на останній момент», спрямованість вирішувати проблеми шляхом спроб — «якщо вдасться», а також негативні риси безкарності та неорганізованості.

Таким чином, формування у майбутніх фахівців таких важливих професійних якостей, як: організованість, обов'язковість, зібраність, вміння концентруватися, вимогливість до себе, високий рівень самоконтролю та ін., сьогодні безпосередньо пов'язані з організацією навчального процесу у ВНЗ. Чим краще буде організовано навчальний процес, тим більш конкурентоспроможними та бажаними на ринку праці будуть наші випускники.

*С. В. Воєводін, нач. навч.-метод. лаб.,
кафедра інформатики,
В. С. Трохименко, заст. директора ГЦІС*

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ МЕРЕЖЕВИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ RealVNC НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ІНФОРМАТИКИ

Для навчання послідовності дій в роботі з прикладними програмами та формування навичок їх ефективного використання в комп'ютерному класі можливі такі варіанти, як:

- розповідь викладача;
- використання методичного посібника з покроковими інструкціями;
- використання комп'ютерного проєктора (може бути застосований також і поза комп'ютерним класом);
- використання програм мережесих презентацій (застосовується тільки в комп'ютерному класі з комп'ютерною мережею).

Можливості RealVNC (Virtual Network Computing).

RealVNC дозволяє створити в комп'ютерному класі віртуальну мережу (Virtual Network). Сервером (VNC Server) можна призначити будь-який комп'ютер класу (зручно призначити викладацький), інші комп'ютери стають клієнтськими (VNC Viewer). VNC Viewer (в'юер) дозволяє:

- бачити на кожному клієнтському комп'ютері монітор викладача (сервер);
- керувати з клієнтського комп'ютера прикладною програмою на комп'ютері викладача (після надання викладачем повноважень).